№ 22 31 იანვარი, სამშაბათი 1866—1878 31 იანვარი, სამშაბათი № 22

რედაქცია: სოლოლაკზე, სერგიევის ქუჩაზე, ივ. ამირაგოვის სახლში, № 8.

კანტორა რედაქციისა: სერგიევის ქუჩაზე, ივ. ამირაგოვის სახლებში, № 8.

ხელის-მოწერა მიიღება კანტორაში. გარეშე მცხოვრებთათვის: Въ Тифлисъ. Въ редакцію газ. „Дроэба".

გაზეთის ფასი: მთელის წლისა—8 მან., ნახევარ წლისა—4 მან. და 50 კაპ., ოთხის თვის—3 მან.

ყოველ დღე ორშაბათს გარდა

დროება

ცალკე ნომერი ღირს შაურათ

განცხადება: მიიღება ქართულს, რუსულს, სომხურს და სხვა ენებზე.

ფასი განცხადებისა: [illegible]ებით ასოზე—1 კაპ., ასო-მთავრულით სტრიქონზე—8 კაპ., ჩვეულებრივის ციცეროთი—5 კაპ., პატარა—4 კაპ.

რედაქციას უფლება აქვს გაასწოროს და შეამოკლოს დასაბეჭდათ გამოგზავნილი სტატიები. დაუბეჭდელი სტატია ავტორს არ დაუბრუნდება.

ყოველ-დღიური გაზეთი

„დროება"

ხელის-მოწერა: თფილისში, რედაქციის კანტორაში (სერგიევის ქუჩაზე, ივ. ამირაგოვის სახლებში, № 8).

ქალაქს გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი. *Въ Тифлисъ. Въ редакцію газеты* „*Дроэба.*"

გაზეთის ფასი: მთელის წლისა—8 მან., 1/2 წლის—4 მან. და 50 კაპ., ოთხი თვის—3 მან.

ტელეგრამმები

(ოფიციალური)

I

ფოთი, 26 იანვარს. შავი ზღვის ფლოტის მთავარ კამანდირმა გამოსცა განკარგულება, რომ ფოთის მაიაკის განათება ხელ-ახლად დაიწყონ. ეს განკარგულება სისრულეშია მოყვანილი.

II

24 იანვარს, ქ. ი. ორი დღის შემდეგ, რაც ხნისში დაბანაკებულ ჩვენი ატრიადის უფროსს მოუვიდა ცნობა მუშისა და ვანის ოსმალოს ატრიადების უფროსისაგან, რომ დროებით მორიგება არის შეკრული რუსეთსა და ოსმალეთს შუაო, 300 კაცი ქურთი და ჩეჩნები, მალაზის თოფებით დაიარაღებულნი, დაეცნენ ქახლიკში დაბანაკებულს ჩვენს ყაზახრუსებს. თუმცა ბრძოლის ველზე ხარამინიიდამ ნიჟეგოროდის პოლკის ესკადრონი მივიდა, მაგრამ ქურთებმა მაინც არ შესწყვიტეს სროლა. ბოლოს ჩვენები იძულებულნი შეიქნენ, რომ სროლა დაეწყოთ; სოფ. ტერნიმზმლინ გავდევნეთ დამარცხებული მტერი. ჩვენის მხრით დრაგუნია დაჭრილი.

ლონდონი, 28 იანვარს. ხანგრძლივი ბაასის შემდეგ, საზოგადოებათა პალატამ მიანიჭა მმართებლობას უფლება სამხედრო საჭიროებისათვის ხაზინიდამ ფულის დახარჯვისა. 452 დეპუტატში 328 თეთრი კენჭი მოუვიდა სამინისტროს და 124 შავი. ოპოზიციის პარტიის მოთავეებმა: ხარტინგტონმა სრულებით არ ჩააგდო კენჭი და გლადსტონმა კი შავი კენჭი ჩაუგდო. კენჭის შედეგი ხმაურობით და სიხარულით მიიღო სამინისტროს მომხრე პარტიამ.

ლონდონი, 28 იანვარს. გაზეთი „Times" ამბობს, რომ რადგან საფრანგეთსაც ისევე ინტერესი აქვს აღმოსავლეთის საქმეების გადაწყვეტაში, რაც ინგლისს, ამის გამო იმედიაო, რომ ის ინგლისის მხარეს დაიჭერსო.

ლონდონი, 26 იანვარს. „რეიტერის სააგენტოს" აცნობებენ სტამბოლიდამ, რომ, დროებით მორიგების პირობის ძალით, ოსმალოებმა სტამბოლის წინა სიმაგრეებიდამ გაიყვანეს თავის ჯარებიო.

ბუხარესტი, 27 იანვარს. სენატსა და პალატაში იყო გუშინ მოლაპარაკება ბესარაბიის ნაწილის რუსეთისათვის დათმობაზე. პალატამ ერთხმად უარი განაცხადა ამ დათმობაზედ.

ლონდონი, 28 იანვარს. გაზ. „Morning Post" ამბობს, რომ საბერძნეთსა და ოსმალეთს შუა დროებით მორიგება მოხდა იმ პირობით, რომ საბერძნეთის მოთხოვნილება კონფერენციამ განიხილოსო.

გუშინ პარლამენტში მიმავალს ლორდს ბიკონსფილდს ერთის ამბით და თავის თანაგრძნობის გამოცხადებით მიეგება ქუჩებში ხალხი. გლადსტონის სადგომში და რუსეთის მომხრე გაზეთის „Daily News"-ის კანტორაში კი ფანჯრები ჩაამტვრიეს.

საქართველო

ერთი მრავალთაგანი

ჩვენ ვბეჭდავთ ქვემოთ ზოგიდამ მიღებულს წიგნს, რომელიც ერთი სარწმუნო პირისაგან მოგვივიდა. წაიკითხეთ და სცანით—თუ რა ბოროტ-მოქმედება ხდება ხოლმე ზოგიერთი პირებისაგან ჩვენს ქვეყანაში. ამ გვარი კაცების და იმათი მოქმედების გამოაშკარება, სარგებლობას თუ არა, ვნებას არ მოიტანს.

აი ეს წიგნი:

„ამ იანვარში, როგორც მოგეხსენებათ, ჩვენს მაზრაშიაც იყო ყრილობა მილიციონერების ამორჩევაზედ.

„ზოგის უეზდის უპრავლენიის ჩინოვნიკები იყვნენ განაწილებულნი აქ თავთავის რაიონებში, რომ მოეხდინათ კენჭის ყრა. სხვა ჩინოვნიკებს თავს ვანებებ, რადგანაც მე ჩემის თვალით არ ვარ მნახველი, რა წესი შეასრულეს და როგორ მოიქცნენ მინდობილს საქმეზედ. მხოლოდ ვიტყვი ერთის პირის მოქმედებაზედ, რომელიც მე ჩემის თვალით ვნახე. აი რა:

„სოფ. მეჯვრისხევში იყო გაგზავნილი პრისტავის თანაშემწე უ. ტ.—ა. ამან მოახდინა კენჭის-ყრა და მილიციონერად გასვლა ერგო ხსენებულსავე სოფელში მცხოვრებელს ზაქარია მჯოშვილს, რომელმაც მორთო რიგიანი ტირილი. ბოლოს მოციქულათ ჩამოვიდნენ სოფლის სუდია და მამასახლისი, იშოვა ჩვენმა ახალმა მილიციონერმა 60 მანეთი (თვეში თუმანი ნახევარ კოდ პურათ და სამი მარხილი შეშაც იმავ ფულის ჩაბარების საღამოს უნდა ჩაებარებინა) და გაატანა ხსენებულს მოციქულებს უ. ტ.—ა—ოვთან რომელმაც მიიღო და ჩაჯიბა იგი; ორი კოკა ღვინოც მოციქულებმა თავიანთ სამოციქულოში წაიღეს...

„შემდგომ ფულების გამორთმევისა, უ. ტ.—ა—ოვმა გაანთავისუფლა მჯოშვილი და საზოგადოებას გამოუცხადა, რომ ზაქარია მჯოშვილი არ გაიგზავნება, რადგანაც მეორე ძმა ფეხ-ნაკლები ჰყავსო და ხელ-მეორეთ უნდა მოეხდინოთ კენჭის-ყრაო.

„და კიდეც მოახდინა მეორეთ კენჭისყრა. გასაკვირველი ეს არის, რომ ვიდრე ფულებს მისცემდა მჯოშვილი, მეორე ძმა ფეხ-მართალი იყო, და როდესაც ფულები მისცა, მაშინ ფეხ-ნაკლები შეიქნა!

„სოფელში ვინც ღონივრათ არიან ცხოვრების მხრით, ესენი ამათ ფულებს აძლევენ, ოღონდ კენჭში ნუ შეგვიყვანთო. ესენიც ბლომა ფულებს იღებენ და ანთავისუფლებენ მდიდარ ხალხს და ამათი საქმე ისევ საწყალ ღარიბ გლეხკაცებს აწევბათ კისერზედ. ასე იფიქრეთ რომ კენჭას ამორჩევის დროს, ნახევარი სოფელი აღარცკი არიან, და რაც არიან ისინიც საცოდავნი, შიშველ-ტიტველნი, მშივრები, დაქეციანებულნი, მეტის-მეტის სიღარიბისაგან მიწასთან გასწორებულნი, და ისევ ესენი კი მიჰყავთ.

„ხსენებული მჯოშვილი სიხარულისაგან ჰაერში იკარგება, და ამბობს:

„—ღმერთმა უშველოს, რა იაფათ შემჯერდა; სხვა რომ ყოფილიყო, არც ოც თუმნათ მომეშვებოდა!"

„ერთმა სარწმუნო პირმა, როდესაც ამაზედ იყო ლაპარაკი, მითხრა:—მე რა არის, უნდა გენახათ სხვა მაზრებში უფრო რასა შვრებოდნენო!..."

ეს ამ გვარი მოქმედება ერთი მრავალთაგანია ჩვენს ქვეყანაში. ყოველის მხრით მოგვდის ჩვენ ამბავი, რომ ყველგან და ყოველთვის, სადა ახერხებენ და ვინც კი ახერხებს, არავინ ზოგავს ჩვენ ხამ, სოფლის ხალხს, ვითომ კანონის ძალით ათას ნაირ უკანონო მოქმედებას სჩადიან, ქრთამს იღებენ, იმ გლეხის ხარჯით ცხოვრებენ, ყოველის მხრით ატყავებენ...

ჩვენი სურვილი და ნატვრა მხოლოდ ეს არის, რომ მთავრობამ ამ ზემო-მოყვანილ გარემოებას ჯეროვანი ყურადღება მიაქციოს და დანიშნოს ამ უკანასკნელი კენჭის ყრის თაობაზე ფიცხელი გამოძიება. დარწმუნებული ვართ, რომ ბევრი ამისთანა და ამაზე უარესი ბოროტ-მოქმედება გამოჩნდება ფიცხელი გამოძიების წყალობით...

ს. მ.

დღიური

*** გუშინწინ, კვირას, ტფილისის საბებიო ინსტიტუტში, ეგზამენიების შემდეგ, პირველად გამოუშვეს კურს-შესრულებულ ნასწავლი ბებია-ქალები. როგორც გვითხრეს, წელს ამ ფრიად სასარგებლო სასწავლებელში 25 ქალს შეუსრულებია კურსი.

ეს ოც-და-ხუთი ნასწავლი ბებია კავკასიის სხვა-დასხვა გუბერნიის და უეზდის ქალაქებში იქნებიან დანიშნულნი და იმედია, რომ მაშინ მშობიარე ქალებს ისე არ გაუჭირდებათ ხეირიანი ბებიის შოვნა, როგორც ახლა უჭირთ და იძულებულნი არ იქნებიან სოფლის ბებიებსა და ექიმებს მიმართონ.

*** ჩვენ გვითხრეს, რომ ასე უპატრონოთ გარდაცვალებულის შაგირდის ქუთათელაძის მამა მისულა ამ დღეებში სასულიერო სემინარიაში და უკითხავს სემინარიის ინსპექტორის უფ. პუშინსკისათვის:

— თუ შეიძლება, მითხარით, უფალო, ვინ სწამლობდა ჩემს შვილს ავათმყოფობის დროს?

უფ. პუშინსკის ეს კითხვა როგორღაც არ ეჭაშნიკა თურმე.. ზაიარ-გამოირა აღელვებულმა ოთახში და პასუხათ უთხრა!..

— ვინ სწამლობდა? ჰმ... ექიმი... ჰმ. იმ დროს ექიმი... არ გვყოლია...

*** ამას წინათ ჩვენს გაზეთში ჰავლაბრისა და რიყის მცხოვრებლების საჩივარი იყო დაბეჭდილი, რომ ჩვენი ქუჩები დაარსებიდამვე არ გაკეთებულა, არ გაწმენდილაო, ისეთი ოღრო-ჩოღრობია, რომ კაცი კისერს მოიტეხს, განსაკუთრებით ღამე, თუ ფრთხილად არ გაიარაო.

ამ გვარივე საჩივარი სიონის გარშემო მცხოვრებთა და ანჩისხატის უბნელებსაც მმართებსთ, რადგან ამათკენაც ისეთი ტალახიანი, სიბინძურით სავსე ქუჩებია, რომ კაცს გავლა შეეზიზღება.

აი ეს სიბინძურეა, სხვათა შორის, ბუდე და მიზეზი სხვა-და-სხვა ავათმყოფობისა, რომელიც ასეთნაირად გავრცელებულია ამ ჟამად ჩვენს ქალაქში და რომლის უფრო მომეტებულად გავრცელებას მომავალში მოველით.

რამდენათაც ჩვენ ვიცით, მთელი ქალაქის ქუჩებიდამ მტვრისა, ტალახისა და ყოველგვარი სიბინძურის გადასატანად ქალაქის გამგეობას სულ ოცოდე პატარა ტაჩკები აქვს გამართული. ოცი ტაჩკა ამოდენა ქალაქის ქუჩებისათვის, რასაკვირველია, საკმარისი არ არის, განსაკუთრებით თუ იმ გარემოებასაც მივიღებთ მხედველობაში, რომ ჩვენი სანახევროდ—აზიური ქალაქის მცხოვრებნი არ არიან სისუფთავეს შეჩვეულნი და ყველა გვარ ნაგავს პირ-და-პირ ქუჩებში ჰყრიან ხოლმე...

*** ქუთაისიდამ გვწერენ, რომ სამშობლო ენის სწავლა იქაურ გიმნაზიაში ძალიან ცუდათ მიდისო. მასწავლებელს გარდა ამ საქმეში ბრალი, ჩვენი კორრესპონდენტის სიტყვით, იმ გარემოებასაც მიეწერება, რომ ქართული ენის გაკვეთილებისათვის მეექვსე საათი არის დანიშნული და ხუთის საათის სწავლის შემდეგ გარეტიანებული, დაქანცული და დამშეული მოწაფეები ვერაფერს ვერ სწავლობენ ქართულის ენიდამ. მასწავლებელიც თითქო განგებ ისეთი ჰყავთ, რომელიც სამშობლო ენის შეყვარების მაგიერ სრულს გულ-გრილობას და თითქმის სიძულვილსაც ნერგავს შეგირდშიო...

*** ჩვენ შევიტყეთ, რომ უფ. ზ. ჭიჭინაძე აპირებს შედგენას და ცალკე წიგნად დაბეჭდვას იმ ქართული ძველი წიგნების სიისას (კატალოგისას), რომელნიც ტფილისში სადმე მოიპოვებიან.

„დროების" კორრესპონდენცია

ზაქათალა, 22 იანვარს. როგორც სჩანს სხვა-და-სხვა გაზეთებიდამ, სხვა ქალაქების მიხედვით, ჩვენს ზაქათალაში არ არის ძვირობა; მაგრამ მაინც კიდევ უნდა მივაწეროთ ძვირობას, ამიტომ რომ მთელ ზაქათალის მაზრის სოფლებში არიან დაფანტულნი ვაჭრები აქულისიდამ (ზოკები) გადმოსულნი და ვაჭრობენ ყოველს სოფელში, ესე რომ რაც მოზდით ზაქათალის მაზრის სოფლების ხალხს, სულ ისინი ყიდულობენ და გზავნიან ზაქათალაში და სხვა-და-სხვა ქალაქებში და ჰყიდიან ერთი-ორათა და ოთხათაც; ერთი სიტყვით არ უშვებენ საწყალ ადგილობრივ მცხოვრებს, რომ თითონ გაყიდონ თავიანთი შრომით და ოფლით მონაგარი და მოპოვნილი საქონელი ანუ მოსავალი.

ერთი ძრიელ კარგი განკარგულება მოახდინა ზაქათალის მაზრის უფროსმა უ. სერაფიმოვიჩმა: დადიან დესეტნიკები და უცხადებენ ყოველს აქაურს ვაჭარს კაცს, რომ არ შეიძლოთ ყიდვა სოფლებიდამ მომტანის ხალხიდან ვიდრე შუადღემდე, შემდეგ კი იყიდონ.

მაგრამ აქაური ვაჭარი ხალხი ისეთი არის, რომ რკინის სალტა მოუჭირონ თავზედ, მაინც ვერას შეაგნებინებენ: მანამ პოლიცია დადის, მინამ ვერასა ბედავენ და როგორც ერთს მინუტს მოსცილდებათ, მაშინვე ქორივით ეცემიან მომტანს ხალხს და სტაცებენ ხელიდან: ერბოს, კვერცხს, ქათამს, ხილეულს, ხოხობს, შროშანს, ხოხბებს და ფოშტითი ყუთებით გზავნიან ქალაქში და აქ კი შოვნა არ არის. ამას წინათ აქაურმა ვაჭარმა ნუბაროვმა გაგზავნა ორი ყუთი შოშია ქალაქში და აგრეთვე ამისთანაები ძრიელ ბევრნი არიან ვაჭარი ხალხი, რომლებიც აგროვებენ ამნაირს რასმეებს და გზავნიან სხვა-და-სხვა ქალაქებში. თუმცა ძრიელ ცდილობს აქაური პოლიცია, მაგრამ ვერა გაუწყვია-რა, რადგანაც აქაური ვაჭრები ერთის ქვეყნიდგან არ არიან მოსულნი და სხვა-და-სხვა ქვეყნებიდან არიან: განჯიდან, შუშიდან, ნუხიდან, აქულისიდან, სიღნაღიდან, თელავიდან, ქალაქიდან და ბორიდანაც. აბა ამ ხალხს რა გასტეხავს?

ერთი სიტყვით ამ აქაურს ათას საცრის მჭამლებს ვაჭრებს არა ეშველებათრა, თუ ამნაირათ არ მოიქცა პოლიცია:

ქალაქ ზაქათალას აქვს სამი შემოსავალი კარებები, რომლებიდგანაც აქაურს სოფლელებს მოაქვთ სავაჭრო ზოგი რა და ზოგი რა. პოლიციამ რომ დააყენოს სამი კაცი თითოს კარებთან რამდენიმე ხანს, რომ მომტანმა ხალხმა არ ატარონ ბაზარ-ბაზარ თავიანთი სავაჭრო რაც აქვთ იმათა, ჰქონდეთ დანიშნული ალაგი, სადაც მომტანმა სოფლელებმა მიიტანონ თავიანთი გასასყიდი სავაჭრო იქა და იქ გაყიდონ ხოლმე შუადღემდინ; მოვაჭრე ხალხს არა ჰქონდეს ნება ყიდვისა და შემდეგ კი იყიდონ.

მაშინ მომტანს ხალხსაც ექნება სარგებლობა და მყიდველ აქაურს მცხოვრებლებსაც; თორე თუ ისე წავიდა, როგორც ეხლა ვხედავ, ასეთ გაჭირვებას რომ სიძვირისა გამო ცხოვრება არ შეიძლება ამ ზაქათალაში. სხვათა შორის ასე დაგვიძვირდა ხურდა ფული, რომ ერთ მანათის ქაღალდს რომ ვგზავნით ბაზარში სასყიდლათ, ორი აბაზისა რომ ვიყიდოთ, კიდევ რამდენსამე კაპეიკს მეტს გვართმევენ დასახურდებლად.

აქაურს სამსახურის ხალხშიაც როგორღაც არეულ-დარეულობა არის: ძრახვა საშინელი, ჭორვა, ძაგება და ცუდათ მოხსენიება ერთი-ერთმანეთისა. მაგრამ არ არის გასაკვირველი, ქართული ანდაზა არის: „ურიას საქმე არა ჰქონდაო და ქუდში მახათს იყრიდაო." აგე მოზდის აქაურს მოსამსახურე ხალხსაცა.

ზაქათალელი

ომის ამბები

შერიგების თაობაზე

ბერლინიდამ მოსული ტელეგრამმა გვაცნობებს, რომ საფრანგეთის მმართებლობამ შეატყობინა ბერმანიასაო, რომ აღმოსავლეთის კითხვის შესახებ ის ისე მოიქცევა, როგორც მოიქცევა ბერმანიაო. „მაგრამ ამ დარწმუნებას აქ დიდ მნიშვნელობას არ აძლევენო, რადგან, თუ ევროპის სახელმწიფოებს შუა ბრძოლა მოხდა, საფრანგეთი, იტალია, ავსტრო-ვენგრია და ინგლისი, უეჭველია, ერთად იქნებიანო.“

— „მოსკოვის უწყებებში“ დაბეჭდილია 21 იანვარს ბუხარესტიდამ მიღებული დეპეშა, რომელიც გვაცნობებს, რომ რუსის ჯარები არ დაიჭერენ ბალიპოლს, რადგან დროებით მორიგების პირობაში ამის შესახებ ცალკე მუხლი არისო.

— ფრანცუზულს გაზეთს „Temps“-ში მოყვანილია შემდეგი დეპეშა 17 იანვარს ვენიდამ მიღებული:

„რუსეთსა და ოსმალეთს შუა დროებით შერიგებით პირობის ძალით, რუსეთს მინიჭებული აქვს უფლება, რომ ერთი ნაწილი თავის არმიისა შეიყვანოს სტამბოლში, გაატაროს ეს ჯარები სტამბოლის იმ უბნებში, საცა მაჰმადიანები ცხოვრებენ, შემდეგ ჩასვას სერალთან ხომალდებში და ისევ უკან დააბრუნოს.

— ვენის გაზეთის „Presse“-ის სიტყვით, რუსეთს განზრახვა აქვს, რომ სამი წლის განმავლობაში დააყენოს თავის ჯარები ბოლგარიაში, ე. ი. სანამ თავის თვალით არ ნახავსო, რომ ოსმალეთის მმართებლობამ შემოიღო ამ ქვეყანაში ის რეფორმები, რომელსაც პირდება. ავსტრია ამ განზრახვის წინააღმდეგი არისო.

ბამბეტტას გაზეთს „Republique Française“-ში დაბეჭდილია შემდეგი სტრიქონები:

„ახლოთ ერთი საგანი შეიძლება გადაწყდეს რუსეთსა და ოსმალეთს შუა, ევროპის სახელმწიფოების დაუკითხავად: ეს საგანი არის ოსმალეთისაგან ომის ხარჯის გადახდა; ყველა დანარჩენი საგნები შერიგებისა შეეხება ყველა იმ სახელმწიფოებს, რომელთაც 1856 წლის პარიჟის ტრაქტატზე მოაწერეს ხელი და რომელთაც რუსეთმა უნდა სთხოვოს ამ ტრაქტატის დარღვევა ანუ შეცვლა.“

—

თითქმის ამ გვარსავე ჰაზრს აცხადებს პარიჟის მეორე გაზეთიც „Journal des Debats“ რომელიც თავის მოწინავე სტატიაში, სხვათა შორის, ამბობს:

„შერიგების ყველა გვარი პირობების გადაწყვეტა იმ კონფერენციაზედ უნდა იყოს დამოკიდებული, რომელიც 1856 წლის პარიჟის ტრაქტატის გადასახედავათ უნდა შესდგეს. ამბობენ, რომ ამ კონფერენციის შედგენის წინააღმდეგი ამ ჟამად მხოლოთ თ. ბისმარკი არის და ეს აბრკოლებს საქმესაო.“

აზიის ბრძოლის ველიდამ

„მოსკოვის უწყებებში“ დაბეჭდილია შემდეგი ტელეგრამმა, რომელიც ამ გაზეთს 22 იანვარს მიუღია ყარსიდამ:

„ქორპუსის კამანდირს ღენ.-ადიუტ. ლორის-მელიქოვს მინდობილი აქვ-დროებით მორიგების შეკვრა და ჯარეს ბის დასაყენებელი ადგილების გასამზღვრა.

„ღღეს პოლკოვნიკი თ. თარხანოვი გაგზავნეს არზრუმში დროებით მორიგების შესახებ მოლაპარაკების დაწყებისათვის. ფოჩტა და ტელეგრაფი არზრუმაჰდინ მიდის.“

—

„ხალხთა-შორის ტელეგრაფის სააგენტო“ შემდეგ ამბავს გვაცნობებს არზრუმის მდგომარეობაზედ:

„არზრუმის მდგომარეობა, როგორც ისმის, საშინელია. მუდამ ღღე 200 კაცამდინ სახადით და სხვა ავათმყოფობით იხოცება თურმე. არა აქვთ არც საკმაო საჭმელ-სასმელი, არც შეშა და არც თბილი ტანისამოსი.

—

გაზეთს „Times“-ში 3 იანვარს იწერებიან არზრუმიდამ:

„23 დეკემბრიდამ დაწყებული არზრუმი სრულიად გარშემორტყმულია რუსებისაგან. ისინი არიან აქ 25,000 კაცი და უჭერავთ 40 ვერსი ალაგი არზრუმის გარშემო. ღენ.-მაიორი ლორის-მელიქოვი ამ ჟამად სოფ. ილიჯიშია თავის ჯარებით. ღენ. ბეიმანი კი არზრუმის ბარში დგას დევე-ბოინის ქვემო სოფლებში.

„მართალია, ჩვენს ქალაქში ხშირი ავათმყოფობა არის და ბევრი იხოცებიან, მაგრამ, როგორც ისმის, რუსებიც ძალიან ბევრი ამოწყვეტილა ავათმყოფობისა და სიცივისაგან.“

—

ვენის გაზეთს „Presse“-ში იწერებიან არზრუმიდამ:

„არზრუმის გარნიზონის უფროსმა იზმაილ-ფაშამ ამხნევებს აქაურ მცხოვრებლებს; იმან გამოუცხადა დიარბეკირის, მუშადისა და ბათლის მცხოვრებლებს, რომ თუ მხნეობა და მოთმინება არ გამოგვეღ ევა, ლმერთი მოწყალეა, ჩვენი საქმე ჯერ საბოლოოთ არ წამხდარაო.

„არზრუმში და იმის ახლო-მახლო სოფლებში 10,000 ავათმყოფი წევს. ექიმებისა და წამლების ნაკლულობა გვაწუხებს.

„დიარბეკირში ახალი ჯარები [illegible] მოგროვილი და ზოგსაც [illegible] ბენ. ყაზი-მაჰომა, შამილის შვილი, რამდენიმე სხვა ფაშა და სამასამდინ აფიცერი ღამით გაიპარენ არზრუმიდამ და რუსებისაგან შეუნიშნავნი მივიდნენ დიასბეკირში.

„თუ ომი გაგრძელდა კიდეე, იზმაილ-ფაშა, არზრუმის დამორჩილების შემდეგაც, მოახერხებს აქეთკენ რუსების შეჩერებას.“

ევროპის ბრძოლის ველიდამ

სტამბოლიდამ მოსული დეპეშები გვაცნობებენ, რომ რუსის ჯარები ერთის ღღის სავალზე დგანან ამ ჟამად სტამბოლიდამაო.

—

ფრანცუზულს გაზეთს „La France“-ში იწერებიან, რომ სტამბოლის მოწინავე ციხეები—ჩატალჯისა ისეთ ნაირად არიან გამაგრებულნი, რომ, თუ ბრძოლა ხელ-ახლად ატყდა, რუსის ჯარს იმათი აღება ადვილად არ შეუძლიანო.

—

ლონდონის გაზეთი „Times“ შემდეგ ამბავს ჰბეჭდავს:

„ჩვენ მივიღეთ სტამბოლიდამ ცნობა რომ 21 იანვარს რუსის ჯარები ბურგოსში და ჩორლუში მისულან, ე. ი. სამოც ვერსზედ სტამბოლიდამ; ამას გარდა ღენ, ბურკოს კორპუსის მოწინავე ჯარს დაუჭერია ადრიანოპოლიდამ სტამბოლს შიმავალი რკინის გზა და მკის ზღვისაკენ იწევენო. ბალიპოლისაკენ კი რუსები ალარ მიდიან.“

—

„ამავე საგნის შესახებ ბელგიურს გაზეთს „Indépendance Belge“-ს მოსულია შემდეგი დეპეშა სტამბოლიდამ:

„16 იანვარს სალამოს რუსების ჯარებმა დაიჭირეს ჩორლუ, როდესტო და ლელე-ბურგასი; ამათ პირ-და-პირ დგას მეჰმედ-ალი-ფაშა, რომელსაც 24,000 ნიზამის ჯარი ჰყავს და რომლის ამხანაგად დანიშნულია მუხთარ-ფაშა. მეორე მხრით სტამბოლის წინ და ამ ქალაქის დასაცველად დანიშნულია სულეიმან ფაშა, რომელიც რუსების დახვედრას ემზადება, თუ ამ ღღეებში დროებით მორიგება არ მოხდა.“

უცხო ქვეყნები

ინგლისი

დიდი მოძრაობა, შესანიშნავი ღელვა არის ამჟამად ინგლისში ხალხისა; ერთი ნაწილი ერისა ამტკიცებს, რომ ოსმალეთის დამცირება თვით ინგლისის დამცირება და შეურაცხყოფა არისო და რუსეთს ომი გამოუცხადოთო. მეორე ნაწილი ამავე ხალხისა კი ამის წინააღმდეგს ქადაგებს: ოსმალეთთან ჩვენ ისეთი კავში-

რი არა გვაქვს, რომ იმისთვის ამ ბრძოლაში გავერიოთ და სისხლი დავღვაროთ, ოსმალები ბარბაროსები არიან, ისინი განდევნილნი უნდა იქმნენ ევროპიდამაო და სხვ. და სხვ.

ორთავე პარტიას, რასაკვირველია, თავის წარმომადგენელნი ჰყავს ინგლისის პარლამენტში; პირველი პარტია მმართებლობის ანუ ლორდ ბიკონსფილდის პარტია არის; ის თხოულობს, რომ პარლამენტმა მმართებლობას უფლება მისცეს ომისათვის მოსამზადებლად ფულების დახარჯვისა; მეორე—გლადსტონის—წინაამდეგია ამ მოთხოვნილებისა.

დღევანდელს გაზეთში დაბეჭდილის დეპეშებიდამ თქვენ შეიტყობთ, რომ მმართებლობის პარტიას გაუმარჯვნია თავის მოწინააღმდეგეზედ და პარლამენტს მრავალ ხმის უმეტესობით მიუნიჭებია იმისთვის საჭირო ფულების მოხმარება ომიანობის საჭიროებისათვის.

ეს ყურადღების ღირსი გადაწყვეტილება ინგლისის პარლამენტისა; მაგრამ ამ საგანზე და საზოგადოთ იმაზე—თუ რა მდგომარეობაშია ამ ჟამად ევროპის პოლიტიკა და განსაკუთრებით ინგლისისა და რუსეთის ერთმანეთის განწყობილება,—ამაზე შემდეგ ნომერში მოვილაპარაკებთ.

— „პეტერბურღის უწყებებში“ დაბეჭდილია შემდეგი ტელეგრამმა 21 იანვარს ლონდონიდამ მიღებული:

„დღეს დილით, ხანგრძლივი ბაასის შემდეგ, საზოგადოებათა პალატამ სამინისტროს მიანიჭა უფლება, რომ ომიანობის საჭიროებისათვის სახელმწიფო ხაზინიდამ 10 მილიონი გირვანქა სტერლინგი (80 მილიონ მანეთამდინ) დახარჯოს. მთელს ინგლისში მოძრაობაა ომიანობის სასარგებლოდ.“

—„ხალხთა-შორის ტელეგრაფის სააგენტოში“ მოყვანილია შემდეგი დეპეშა აგრეთვე ლონდონიდამ 21 იანვარს მიღებული:

„ბუშინ დილით, ლორდ ბიკონსფილდს წარუდგინეს ლონდონის ცხრა ასი წარჩინებული ვაჭრისაგან ხელმოწერილი ადრესი, რომელშიაც გამოცხადებული იყო, რომ ისინი სრულიად თანაუგრძნობენ უცხო ქვეყნის შესახებ ახლანდელი სამინისტროს პოლიტიკასა. ამ ადრესის თაობაზე დღეს ლორდ ბიკონსფილდმა მისწერა ლონდონის ლორდ-მერს (ქალაქის თავს) წიგნი, რომელშიაც შემდეგი სიტყვებია მოყვანილია:

„ამ გვარი თქვენი აზრი და თანაგრძნობის გამოცხადება შესახებ უცხო ქვეყნის პოლიტიკისა კიდევ უფრო ამხნევებს სამინისტროს. დარწმუნებული იყავით, რომ ეს სამინისტრო ეცდება დაიცვას სახელი და პატივი ინგლისისა, დაამყაროს, თუ შესაძლებელი იქნება, მშვიდობიანობა, და ყოველს შემთხვევაში კი დაიცვას თავის ქვეყნის ინტერესები (სარგებლობა).“

კავკასიის საბებიო ინსტიტუტი

მშობიარე ქალები მიიღებიან ყოველთვის დღე და ღამე; ფასი დღეში 50 კაპ., ღარიბები უფასოთ მიიღებიან.

ცალკე ოთახების ქირა თვეში 30—50 მანეთამდის არის.

მიღება ავათმყოფი ქალებისა და ყმაწვილების.

ქალის ავათმყოფობისათვის:

ყოველ დღე, კვირას გარდა, 10 საათიდამ 11-დინ—დოქტორი ონანოვი.

ოთხშაბათობითა და შაბათობით 12 საათიდამ 1-მდინ—დოქტორი რემერტი.

სამშაბათობით და შაბათობით 11-დამ 12მდინ —დოქტორი ალბანუსი.

საყმაწვილო ავათმყოფობისთვის:

ხუთშაბათობით 11 საათიდამ 12-მდინ და ვირაობით 10-დამ 11-მდი—დოქტორი უშაკოვი.

შაბათობით 12 საათზე რჩევაა დოქტორებისა: რემერტის, ალბანუსის და ონანოვის.

ინსტიტუტთან ახლად გაიხსნა განყოფილება, რომელშიაც საქალებო ავათმყოფებს არჩენენ. ამ განყოფილების საზოგადო ოთახში ავათმყოფთა უნდა აძლიონ დღეში—50 კაპ., ცალკე ოთახებში კი დღეში—1 მან.

განცხადებანი

კავკასიის სამეურნეო საზოგადოებაში ისყიდება სრულიად საღი ჭიის თესლი, ყვითელი, იტალიის ჯიშისა; სულ გასასყიდლად არის 14 გირვანქა, და ისყიდება მისხალი ექვს შაურად გაგზავნით საიდამაც კი მოითხოვენ კავკასიაში. ერთს პირს 10—50 მისხალზე.

ვისაც ამ აბრეშუმის თესლის შეძენა ჰსურს, უნდა მიმართოს ხსენებულს საზოგადოებას მიმავალ მარტის პირველ რიცხვამდინ, თან უნდა გამოგზავნოს ფული და თავის დაწვრილებული ადრესი.

ეს თესლი მოტანილია მილანიდამ 1876 წელს უფ. ზეიდლიცისაგან და 1877 წელს ფონ-ბახისაგან გაზდილის ჭიისა არის, რომელიც ჩინებულად მოშენდა თფილისის მახლობლად და ავათმყოფი ჭიები სრულიად არ ყოფილა. 15 მისხლის თესლიდამ ფონ-ბახმა გააკეთა სამი ფუთი და ნახევარი პარკები, რომლისგან გამოვიდა 15 გირვანქა თესლი.

ამ თესლის პარკები საზოგადოების მუზეუმში არის საქვეყნოდ გამოფენილი.

ქართული სახალხო სიმღერები

შეგროვილი და გამოცემული

ზაქ. ჭიჭინაძისაგან.

წიგნი პირველი.

ფასი ყველგან ერთი შაური

რკ. გზა.	დილა.		საღამ.		II კ.		III კ.	
თფილისი .	9	21	5	18				
მცხეთა. . .	10	11	6	27	-	68	-	38
გორი . .	11	58	9	43	2	40	1	33
ხაშური . .	1	29	11	57	3	92	2	18
სურამი. . .	1	44			4	42	2	46
ყვირილა .	5	49			5	81	3	23
რიონი. . .	6	47			6	75	3	75
სამტრედია .	7	41			7	73	4	29
ახ.-სენაკი .	—	—			8	57	4	76
ფოთი. . .	9	40			9	75	5	42
ფოთი . .	9	13						
ახ.-სენაკი.	—	—			1	18	-	66
სამტრედია.	11	16			2	6	1	14
რიონი . .	12	13			3	4	1	69
ყვირილა. .	1	18	ღამე		3	98	2	21
სურამი. . .	5	12	1	10	5	33	2	96
ხაშური . .	5	39	1	37	5	84	3	24
გორი . .	7	5	4	8	7	36	4	9
მცხეთა .	8	50	6	59	9	8	5	4
თფილისი .	9	31	7	56	9	75	5	42

ტელეგრაფი	მ.	კაპ
ოცი სიტყვა თფილისიდამ:		
ქუთაისს, ფოთს . .	1	—
გორს, დუშეთს, სიღნაღს	-	50
როსტოვს, ოდესას, მოსკოვს	2	—
პეტერბურგს, ვარშავას . .	2	—
ოსმალეთში, შვეიცარიაში	3	—
იტალიაში და საფრანგეთში.	3	50
ინგლისში	3	75

ფოშტა

ა) თფილისიდამ: სამზღვარ გარეთ, ქუთაისს, რუსეთს—ყოველ დღე კვირას გარდა. ზუგდ. ორშ. და სამშ. ოზურ.—პარასკ. და ორშ. ახეთს—სამშ. და შაბ. ბ) ქუთაისიდამ: თფილისისა და ფოთის აქეთ—ყოველ დღე, კვირას გარდა. ოზურგეთს—ორშ. და პარასკ.

წიგნის გაგზავნა რუსეთში და სამზღვარ გარეთ:	კაპ.
ღია წიგნის	4
დაბეჭდილის (სამი მისხალი) .	8

ბირჟა	მან.	კაპ
პეტერბურგი, 27 იანვარს.		
ერთი მანეთი ღირს:		
ლონდონში 23 პენსი.	—	78
პარიჟში 263 სანტიმი.	—	62
ესკონტი (სარგებლისფასი)	7½	—
ბანკის ბილეთი 5%	96	50
მოგებიანი (პირველის ს.)	238	25
მოგებიანი (მეორე სესხი)	233	50
ბირაოს ფურცლები:		
თფილ. სააზნ. ბანკისა.	—	—
ხერსონის ბანკი	83	25
მოსკოვის . .	83	50
აქციები:		
ოდესის სავაჭრო ბანკის	177	—
ფოთი-თფილ. რკინ. გზის	—	—
შავი ზღვის ცეცხ. გემების	527	—
კავკასის და მერკურის . .	225	—
პირვ. საზღვევ. საზოგ.	745	50
პეტერბ. საზღვევ. საზ.	235	50
მოსკოვის საზღვევ. საზ.	268	—

მაზანდა	მან	კაპ
თფილისი, 30 იანვარს:		
ფქვ. თეთ. ბანჯისა, ფთ.	2	15
ფქვილი წითელი . .	1	80
ქერი ფუთი . . .	1	55
ბამბა ერევნისა, ფუთი .	8	20
— ამერიკისა, ფუთი . .	8	40
გაპენტილი ბამბა ფუთი.	12	—
მატყლი თუშური ფთ.	8	20
— თარაქამისა ფთ. .	4	80
აბრეშუმი ნუხური სტ.	2	—
ქონი, ფუთი. . .	6	—
ქონის სანთელი ფუთი.	8	—
სტეარინის სანთელი, ფ.	14	30
ხორცი ძროხისა, ლიტ.	—	90
— ცხვრისა, ლიტრა. .	—	90
სპირტი, გრადუსი .	—	15
შაქარი, ბროც. ფუთი .	8	80
— ფხვნილი ფუთი . .	8	—
ყავა გრგვალი, გირვ. .	—	80
ზეთი ქუნჯუთისა ფუთ.	14	—
ოქრო ½ იმპერიალი. .	8	10

Дозволено цензурою Тифлисъ, 30 Января 1878 г. Типографія Меликова. გამომცემელი ს. მელიქიშვილი. რედაქტორი ს. მესხი.